

Határozatok Tára

PAOLO MENGOZZI
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2013. november 6.¹

C-423/12. sz. ügy

**Flora May Reyes
kontra
Migrationsverket**

(A Kammarrätten i Stockholm – Migrationsöverdomstolen [Svédország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való joga — 2004/38/EK irányelv — 2. cikk 2. pont, c) alpont — Az uniós polgár családtagjainak tartózkodáshoz való joga — Az »uniós polgár eltartott családtagjának« fogalma — Az uniós polgár huszonegyedik évét betöltött közvetlen leszármazottjának kötelezettsége annak bizonyítására, hogy eredménytelenül keresett munkát, hogy származási tagállamának hatóságaitól a megélhetéséhez pénzügyi támogatást kért, vagy hogy más módon próbálta eltartani magát — Az »eltartott családtagként« tartózkodási engedélyért folyamodó családtagnak a fogadó tagállambeli munkavállalási készségére vonatkozó nyilatkozatainak következményei”

1. Ahhoz, hogy valakit megillessen egy uniós polgár huszonegyedik évét betöltött közvetlen leszármazottjaként az Európai Unió területén való tartózkodás joga az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv² 2. cikke 2. pontjának c) alpontja értelmében, a kérelmező megelégedhet az említett uniós polgár által nyújtott anyagi támogatás tényének bizonyításával, vagy a hatóságok megkövetelhetik ezen felül a támogatás szükségességének bizonyítását is?

2. E kérdés megválaszolásához a Bíróságot többek között arra kéri, hogy pontosítsa és adott esetben korszerűsítse az uniós polgár úgynevezett »eltartott« családtagjaival, mint a 2004/38 irányelvben megfogalmazott jogok közvetett kedvezményezettjeivel kapcsolatos ítélkezési gyakorlatát.

¹ — Eredeti nyelv: francia.

² — HL L 158., 77. o., helyesbítés: HL 2004. L 229., 35. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 46. o.

I – Jogi keret

A – A 2004/38 irányelv

3. A 2004/38 irányelv (5) preambulumbekkezdése kimondja, hogy „[a] tagállamok területén való szabad mozgás és tartózkodás valamennyi uniós polgárt megillető jogát, ha azt a szabadság és méltóság objektív feltételei mellett gyakorolják [helyesen: e jog a szabadság és a méltóság objektív feltételei mellett történő gyakorlásának a lehetővé tétele érdekében], a családtagok számára is biztosítani kell, állampolgárságukra tekintet nélkül.”

4. A 2004/38 irányelv (6) preambulumbekkezdésének értelmében „[a] tágabb értelemben vett család egységének fenntartása érdekében, és az állampolgárság alapján való megkülönböztetés tilalmának sérelme nélkül, a fogadó tagállamnak meg kell vizsgálnia saját nemzeti jogszabályai szerint azon személyek helyzetét, akik nem tartoznak az ezen irányelv szerinti családtagfogalomba, és akik ezért nem élvezik a fogadó tagállamba való automatikus beutazás és az ott-tartózkodás jogát, hogy el lehessen dönteni, hogy e személyeknek megadható-e a beutazás és a tartózkodás joga, figyelembe véve az uniós polgárral fennálló kapcsolatukat vagy bármely más körülményt, mint például az uniós polgártól való pénzügyi vagy fizikai függésüket”.

5. A 2004/38 irányelv (28) preambulumbekkezdése úgy szól, hogy „[a] joggal való visszaéléssel és csalással, [...] szembeni védelem érdekében a tagállamoknak lehetőséget kell biztosítani a szükséges intézkedések elfogadására.”

6. A 2004/38 irányelv (31) preambulumbekkezdése emlékeztet arra, hogy az említett rendelet „tisztelőben tartja az alapvető jogokat és szabadságokat, és figyelembe veszi különösen az Európai Unió alapjogi chartája által elismert elveket.”

7. A 2004/38 irányelv 2 cikkének szövege a következő:

„Fogalommeghatározások:

[...]

2. »családtag«:

[...]

c) [...] egyenesági leszármazottai, akik 21. életévüket nem töltötték be vagy eltartottak [helyesen: 21. életévüket be nem töltött közvetlen leszármazottai, vagy {...} eltartottak];

3. »fogadó tagállam«: az a tagállam, ahova az uniós polgár költözik azért, hogy a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogát gyakorolja.”

8. A 2004/38 irányelv 3. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Ezt az irányelvet kell alkalmazni mindazokra az uniós polgárookra, akik olyan tagállamba költöznek [helyesen: utaznak], vagy olyan tagállamban tartózkodnak, amelynek nem állampolgárai, valamint az őket kísérő vagy hozzájuk csatlakozó, a 2. cikk 2. pontjában meghatározott családtagjaikra.

- (2) Az érintett személyek saját jogon való szabad mozgásának és tartózkodásának sérelme nélkül, a fogadó tagállamnak a nemzeti jogszabályaival összhangban meg kell könnyítenie az alábbi személyek beutazását és tartózkodását:
- a) a 2. cikk 2. pontjának hatálya alá nem tartozó más családtagok, állampolgárságukra tekintet nélkül, akik abban az országban, amelyből érkeznek, az elsődleges tartózkodási joggal rendelkező uniós polgár eltartottjai, vagy vele egy háztartásban élnek, vagy akik súlyos egészségügyi okokból kifejezetten az uniós polgár személyes gondoskodását igénylik;

[...]

A fogadó tagállam kötelezettséget vállal e személyek személyes körülményeinek alapos vizsgálatára, és megindokolja e személyek beutazásának vagy tartózkodásának megtagadását.”

9. A 2004/38 irányelv 7. cikkének (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „[a]z (1) bekezdésben meghatározott tartózkodás jogát ki kell terjeszteni azokra a családtagokra, akik nem valamelyik tagállam állampolgárai, és az uniós polgárt kísérik vagy hozzá csatlakoznak a fogadó tagállamban, feltéve hogy az uniós polgár megfelel az (1) bekezdés a), b) vagy c) pontjában említett feltételeknek.”

10. A 2004/38 irányelv 10. cikke (2) bekezdésének d) pontja úgy rendelkezik, hogy a tartózkodási kártya kiállításához a tagállamok a következő dokumentumok bemutatását írják elő: „[...] a 2. cikk (2) bekezdés c) és d) pontjába tartozó esetekben annak dokumentummal történő bizonyítása, hogy az ott meghatározott feltételek teljesülnek.”

11. A 2004/38 irányelv 14. cikkének (2) bekezdése kifejti, hogy „[a]z uniós polgárok és családtagjaik mindaddig rendelkeznek a 7., 12. és 13. cikkben előírt tartózkodási joggal, amíg megfelelnek az azokban meghatározott feltételeknek.”

B – A svéd jog

12. A 2004/38 irányelvet a svéd jogba a külföldiekről szóló 2005. évi 716. sz. törvény (Utlänningslagen [2005:716], a továbbiakban: UtL), valamint a külföldiekről szóló 2006. évi 97. sz. svéd rendelet (Utlänningsförfordningen [2006:97]) módosításai ültették át.

13. Az UtL 3a. fejezetének 2. §-a úgy határozza meg az Európai Gazdasági Térség (EGT) állampolgárainak családtagjait, mint az EGT-állampolgárt Svédországban kísérő, vagy ott hozzá csatlakozó olyan külföldi, aki az említett EGT-állampolgárnak, illetve házastársának vagy élettársának lemenő egyenes ági rokona, amennyiben egyikőjük eltartottja, vagy még nem töltötte be 21. életévét.

14. Az UtL 3a. fejezetének 5. §-a úgy rendelkezik, hogy akkor áll fenn az EGT-állampolgár családtagjai számára biztosított tartózkodási jog, ha valamennyi vonatkozó feltétel teljesül.

15. A külföldiekről szóló 2006:97. rendelet 3a. fejezetének 9. §-a értelmében a svéd hatóságok a tartózkodási engedély kiállításával összefüggésben előírhatják a kérelmezőnek azt, hogy mutassa be érvényes útlevélét, az EGT-állampolgárral fennálló családi kapcsolatát igazoló iratokat, a nyilvántartásba vételét igazoló okiratot vagy más iratot annak bizonyítására, hogy azon EGT-állampolgár, akinek jogára a tartózkodási jogát visszavezeti, Svédországban ténylegesen rendelkezik tartózkodási joggal, valamint, amennyiben a kérelmező tartózkodási jogának ez feltétele, olyan iratokat, amelyek igazolják, hogy a kérelmező az érintett EGT-állampolgárnak, illetve házastársának vagy élettársának eltartottja.

II – Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

16. Az 1987-ben született Flora May Reyes, az alapügy felperese, Fülöp-szigeteki állampolgár. Mindig is a Fülöp-szigeteken élt. Három éves korában az édesanyja, Hansen asszony, elhagyta a Fülöp-szigeteket, hogy Németországban dolgozzon, ahol állampolgárságot szerzett. Hansen asszony a lányát annak nagyanyjára bízta. F.M. Reyes 14 éves korában csatlakozott azóta elhunyt nővéréhez, és Manilában (Fülöp-szigetek) telepedett le. F.M. Reyes középiskolai, majd négy éven keresztül felsőfokú, ápolói tanulmányokat folytatott. A képzése kiegészítéséhez hiányzott azonban a – fizetős – gyakorlati tapasztalat. F.M. Reyes sosem dolgozott, és nem részesül semmilyen szociális juttatásban a Fülöp-szigeteken.

17. Hansen asszony házasságot kötött 2011-ben egy norvég állampolgárral. A pár Svédországban él 2009 óta, és Hansen asszony a svéd hatóságok által kibocsátott tartózkodási engedéllyel rendelkezik. Mióta elhagyta a Fülöp-szigeteket, hogy Európában telepedjen le, Hansen asszony végig szoros kapcsolatot tartott fenn a származási országában maradt családtagjaival. Rendszeresen küldött a családjának pénzt, és gyakran meg is látogatta őket. Hansen asszony nem dolgozik, azonban férje jó nyugdíjat kap, amit részben felesége családjának anyagi támogatására szánnak.

18. 2011 elején F.M. Reyes a manilai svájci követségen vízumért folyamodott, hogy meglátogathassa anyját és mostohaapját Svédországban. Az említett vízumot kiállították, és F.M. Reyes 2011. március 13-án belépett a schengeni területre. Ugyanezen év március 29-én F.M. Reyes – „egy uniós polgár eltartott családtagjaként” – tartózkodási kérelemért folyamodott a svéd hatóságokhoz.

19. F. M. Reyes egy uniós polgár közvetlen, huszonegyedik évét betöltött leszármazottjaként, aki ezen uniós polgárhoz kíván csatlakozni, kérheti tartózkodási engedély kiállítását Svédországban, amennyiben teljesíti 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontjának c) alpontjában meghatározott feltételeket, azaz azt, hogy az említett uniós polgár eltartott családtagja.

20. 2011. május 11-én a Migrationsverket elutasította a kérelmét azon indokkal, hogy nem bizonyította, hogy az átutalt összegek az alapvető szükségleteinek fedezésére szolgáltak volna, azaz szállását és ellátását, továbbá az egészségügyi ellátásokhoz való hozzáférését biztosították volna. Nem bizonyította továbbá, hogy a Fülöp-szigeteki szociális védelmi rendszer miként tudná támogatni a hozzá hasonló helyzetben lévő személyeket. Ezzel szemben egyértelmű, hogy F.M. Reyes a származási országában diplomát szerzett, és gyakornoki tapasztalattal is rendelkezett. Figyelembe véve, hogy nagyanyja tartotta tulajdonképpen el, és többek között a Jia-ügyben hozott ítéletre³ támaszkodva, a Migrationsverket úgy találta, hogy F.M. Reyes nem tekinthető egy uniós polgár „eltartott” családtagjának a 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontjának c) alpontja értelmében.

21. F. M. Reyes az állampolgársággal és idegenrendészettel kapcsolatos ügyekben elsőfokú bírósággént eljáró Förvaltningsrätten i Göteborg (göteborgi közigazgatási bíróság, Svédország) előtt megtámadta ezen elutasító határozatot. E bíróság megerősítette a svéd hatóságok határozatát. Elismerte, hogy F.M. Reyes alapvető szükségleteit valóban anyja és mostohaapja fedezte, ugyanakkor úgy találta, hogy az alapeljárás felperesének szociális helyzete nem olyan, hogy ne tudná eltartani magát a Fülöp-szigeteken anyja és mostoha-apja segítsége nélkül, tekintetbe véve egyebek mellett korát, szakképzettségének szintjét és azon tényt, hogy a Fülöp-szigeteken is vannak családtagjai. A Förvaltningsrätten i Göteborg megállapította, hogy nem elégséges a pénzátutalások rendszerességét bizonyítani a 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontjának c) alpontja szerinti „eltartott” családtagnak minősülés feltételének teljesítéséhez.

22. F. M. Reyes fellebbezést terjesztett elő a Kammarrätten i Stockholm – Migrationsöverdomstolen (Svédország) – az alapügyben végső fokon eljáró bíróság – előtt.

3 — A C-1/05. sz., 2007. január 9-én hozott ítélet (EBHT 2007., I-1. o.).

23. A svéd hatóságok az említett bíróság előtt a Migrationsverket és a Förvaltningsrätten i Göteborg határozatának megerősítésére irányuló érvelést adtak elő. Úgy érvelnek, hogy a fent hivatkozott Jia-ügyben kialakított ítélkezési gyakorlatra tekintettel, a pénzátutalások önmagukban nem elégségesek annak bizonyításához, hogy adott személy egy uniós polgár eltartott családtagja. A tagállamoknak biztosítani kell a lehetőséget, hogy megköveteljék, hogy a kérelmezők ténylegesen „eltartottak” legyenek, azaz nem lehet más választásuk vagy lehetőségük, mint hogy azon családtagjukra szorulanak alapvető szükségleteinek fedezése tekintetében, akihez csatlakozni kívánnak. Ekképpen azon személy, aki szándékosan azt választja, hogy nem keres munkát vagy eltartatja magát a származási országában, nem minősül „eltartottnak” a 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontjának c) alpontja értelmében.

24. F. M. Reyes ezzel teljesen ellentétes érvelést ad elő. Először is az említett bíróság elé terjesztett számos elemet, melyek utaltak a Hansen házaspár által F.M. Reyes részére folyósított átutalások rendszerességére, azon tényre, hogy a Fülöp-szigetek bruttó hazai termékének 11%-át a külföldön dolgozó Fülöp-szigeteki állampolgárok pénzügyi hozzájárulása jelenti, a Fülöp-szigeteki munkaerőpiac általános helyzetére, és arra, hogy a Fülöp-szigeteki állam az olyan személyeknek, mint F.M. Reyes, akik sosem dolgoztak, nem nyújt szociális támogatást. Ezt követően szakképzettségének szintjére hivatkozott, amely jelen állapotában nem teszi számára lehetővé, hogy ápolónőként dolgozzon a Fülöp-szigeteken, képzésének befejezetlen mivolta, illetve az e szakmai csoportot sújtó kiemelkedően magas munkanélküliség okán. F.M. Reyes jelezte azonban a kérdést előterjesztő bíróságnak, hogy Svédországban tanulmányokat kíván folytatni, és ott kíván dolgozni. Végül a Lebon-ügyben hozott ítéletre,⁴ valamint a 2004/38/EK irányelv jobb átültetéséhez és alkalmazásához nyújtott iránymutatásról szóló, az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak szóló bizottsági közleményre (a továbbiakban: iránymutatás)⁵ hivatkozva F.M. Reyes úgy érvelt, hogy nem szükséges vizsgálni, hogy a családtagok elméletileg képesek-e fedezni saját szükségleteiket, például javadalmazással járó tevékenység végzésével. A nemzeti hatóságoknak esetenként kell mérlegelniük, hogy a kérelmezőnek – tekintettel anyagi és szociális helyzetére – szüksége van-e anyagi támogatásra. E szükség bármilyen módon bizonyítható, a függőség minimális időtartamára vagy a támogatási összegre vonatkozó feltételek megkövetelése nélkül, figyelemmel azonban az említett helyzet tényleges és strukturális mivoltára.

25. E körülmények között a Kamarrätten i Stockholm – Migrationsöverdomstolen az eljárás felfüggesztése mellett döntött, és a Bíróság Hivatalához 2012. szeptember 17-én érkezett, előzetes döntéshozatalra utaló határozatával az EUMSZ 267. cikk alapján a következő két kérdést terjesztette előzetes döntéshozatal céljából a Bíróság elé:

- „1. Lehet-e úgy értelmezni a 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontjának c) alpontját, hogy valamely tagállam bizonyos feltételek fennállása mellett megkövetelheti egy 21. életévét betöltött egyenes ági leszármazottól – annak érdekében, hogy e személy eltartottnak, és ezáltal a 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontjának c) alpontja szerinti »családtag« fogalom alá tartozónak minősüljön – annak bizonyítását, hogy a munkakeresésre, illetve arra irányuló próbálkozása, hogy a megélhetéséhez a származási országa szerinti hatóságoktól segítséget kérjen, illetve magát más módon eltartsa, sikertelen maradt?
2. A 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontjának c) alpontja szerinti »eltartottnak« minősülés értelmezése során van-e bármilyen jelentősége annak a ténynek, hogy valamely családtag – az életkorból, végzettségből és egészségi állapotból adódó személyes körülmények miatt – úgy tekinthető, hogy ésszerű esélyekkel rendelkezik arra, hogy munkát találjon, továbbá munkába is kíván állni az érintett tagállamban, ami azt jelentené, hogy nem teljesülnének többé azok a körülmények, amelyek értelmében (e rendelkezés értelmében) eltartott családtagnak minősül?”

4 — A 316/85. sz., 1987. június 18-én hozott ítélet (EBHT 1987., 2811. o.).

5 — COM(2009) 313 végleges.

III – A Bíróság előtti eljárás

26. Az alapeljárás felperese, a svéd, a cseh és a holland kormány, továbbá az Egyesült Királyság Kormánya, valamint az Európai Bizottság írásbeli észrevételeket terjesztett a Bíróság elé.

27. A 2013. szeptember 5-i tárgyaláson az alapeljárás felperese, a svéd kormány, az Egyesült Királyság Kormánya, valamint a Bizottság szóban is előadta észrevételeit.

IV – Jogi elemzés

A – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésről

28. E kérdés az uniós polgár „eltartott” családtagja 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontja c) alpontja szerinti fogalmának értelmezésére vonatkozik. Ezen irányelv, ha még szükséges erre emlékeztetni, egyebek mellett módosította a munkavállalók Közösségen belüli szabad mozgásáról szóló, 1968. október 15-i 1612/68/EGK tanácsi rendeletet,⁶ és hatályon kívül helyezte a letelepedés és a szolgáltatásnyújtás területén a tagállamok állampolgárainak Közösségen belüli mozgására és tartózkodására vonatkozó korlátozások eltörléséről szóló, 1973. május 21-i 73/148/EGK tanácsi irányelvet;⁷ A 2004/38 irányelv egységes szövegbe foglalta az Unió polgárainak és családtagjaiknak az Unió területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogait.

29. E két korábbi szöveg – erre még visszatérek később – szintén tartalmazott utalást az „eltartott” családtag fogalmára, anélkül azonban, hogy pontosította volna annak körvonalait, amint azt a jelenleg is hatályban lévő egyéb másodlagos jogi szövegek is teszik.⁸ Mivel a 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontjának c) alpontja nem tartalmaz semmi pontosítást arra nézve, hogy az „eltartott” kifejezést miként kell értelmezni, illetve nem tartalmaz semmi nemzeti jogra való utalást, itt az uniós jog önálló fogalmáról van szó, amelyet egységesen kell értelmezni valamennyi tagállam területén. Azon kifejezések értelmét és terjedelmét, amelyekre az uniós jog nem ad semmilyen meghatározást, azon szövegkörnyezetet figyelembe véve kell meghatározni, amelyben e fogalmakat használják, és azon szabályozás célkitűzéseinek figyelembevételével, amelynek e fogalmak részét képezik.⁹

30. Ennek érdekében először is a 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontjának c) alpontját az irányelv tágabb összefüggésébe kell helyezni, azelőtt, hogy – másodszor – a fent hivatkozott Lebon-ügyben és a Jia-ügyben hozott ítéleteken alapuló ítélkezési gyakorlat értelmére emlékeztetnénk. Ezt követően a megfelelő következtetések levonásával foglalkozom majd a feltett kérdésre adandó válasz érdekében. Végül néhány záró megjegyzést teszek a ma elének terjesztett konkrét ügy vizsgálatát illetően.

6 — HL L 257., 2. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 15. o.

7 — HL L 172., 14. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 167. o.

8 — Lásd többek között a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2004. április 29-i 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 166., 1. o.) 1. cikke i) pontjának 2. alpontját és 68a. cikkét, valamint a családegyesítési jogról szóló, 2003. szeptember 22-i 2003/86/EK tanácsi irányelv (HL L 251., 12. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 224. o.) 4. cikke (2) bekezdésének a) alpontját.

9 — A C-424/10. és C-425/10. sz., Ziolkowski és Szeja egyesített ügyekben 2011. december 21-én hozott ítélet (EBHT 2011., I-14035. o.) 32. és azt követő pontjai, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

1. A 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontjának c) alpontjára vonatkozó szövegszerű, teleologikus és rendszertani elemzés

31. A 2004/38 irányelv olvasata alapján teljesen egyértelmű, hogy annak központi eleme az Unión belüli szabad mozgáshoz való jogát gyakorló uniós polgár. E polgár az irányelv fő és közvetlen kedvezményezettje.¹⁰ Ezáltal, és mivel nem szabad, hogy a családtól való eltávolodás a szabad mozgás akadályát képezze, az említett szabadságot gyakorló uniós polgár családtagjai is hivatkozhatnak e jogokra, nem mint saját, hanem mint származékos jogokra, azaz olyan jogokra, amelyeket a kedvezményezett családtagjaiként szereztek.¹¹

32. Azon tény, hogy a családtagok számára elismert jogok csupán származékos jogok, kiemeli a 2004/38 irányelv által követett alapvető célkitűzést, amely nem a családegyesítés, és nem is az uniós polgárok magán- és családi életének tiszteletben tartása, hanem e polgároknak „elsődleges és egyéni jog[ai], hogy szabadon mozoghassanak és tartózkodhassanak a tagállamok területén”¹². Csupán ezen alapvető célkitűzés elérése érdekében kell biztosítani a tagállamok területén való szabad mozgás és tartózkodás jogát „a családtagok számára is [...], állampolgárságukra tekintet nélkül”¹³. Az uniós jogalkotó nem hagyta figyelmen kívül a családi egység megőrzését, azonban nem ez volt a legfőbb szempontja.¹⁴

33. Ezenfelül a szabad mozgáshoz való jogát gyakorolni kívánó vagy azt már gyakorló uniós polgár családtagjai nem képeznek egységes kategóriát a 2004/38 irányelv értelmében, így hajlamosak lehetünk megkülönböztetni egyfelől az ezen irányelv 2. cikke 2. pontjának c) alpontja szerinti nukleáris család tagjait és másfelől az említett irányelv 3. cikke (2) bekezdése szerinti családtagokat.

34. A nukleáris család tagjai ekképpen az uniós polgár házastársa vagy élettársa, egyenesági leszármazottaik, akik 21. életévüket nem töltötték még be, vagy már betöltötték 21. életévüket, de eltartottak, valamint az eltartott felmenők. A 2004/38 irányelv, melynek e családtagok szintén kedvezményezettjei,¹⁵ automatikus belépési és tartózkodási jogot biztosít számukra a fogadó tagállamban.¹⁶

10 — A 2004/38 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése.

11 — A C-434/09, sz., McCarthy-ügyben 2011. május 5-én hozott ítélet (EBHT 2011., I-3375. o.) 42. pontja; a C-256/11. sz., Dereci és társai ügyben 2011. november 15-én hozott ítélet (EBHT 2011., I-11315. o.) 55. pontja; a C-40/11. sz. lida-ügyben 2012. november 8-án hozott ítélet 63. pontja; a C-87/12. sz., Ymeraga és Ymeraga-Tafarshiku ügyben 2013. május 8-án hozott ítélet 31. pontja, valamint a C-86/12. sz. Alokpa és társai ügyben 2013. október 10-én hozott ítélet 22. és 32. pontja.

12 — A 2004/38 irányelv (1) preambulumbekzdése.

13 — A 2004/38 irányelv (5) preambulumbekzdése. Az érintett polgár szabad mozgásának tényleges vagy lehetséges akadálya már nem tűnik szükségesnek ahhoz, hogy az uniós jog azon rendelkezéseire lehessen hivatkozni, amelyek az uniós polgárok szabad mozgását és tartózkodását hivatottak biztosítani, mivel a Bíróság elismerte, hogy az e rendelkezések által a fogadó tagállam területén régóta letelepedett, és azt elhagyni nem kívánó polgárok számára biztosított jogokban részesülnek e polgárok tartózkodási engedélyért folyamodó azon családtagjai is, akik nem az Unió valamely tagállamának állampolgárai. Ez volt a helyzet például a fent hivatkozott Jia-ítélet alapijól szolgáló ügyben, amint ez a helyzet a jelen esetben is.

14 — A témával kapcsolatban lásd Bot főtanácsnok C-83/11. sz., Rahman és társai ügyre vonatkozó indítványának 36. pontját (a Bíróság 2012. szeptember 5-én hozott ítélete).

15 — A 2004/38 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése.

16 — A 2004/38 irányelv(6) preambulumbekzdése és 3. cikkének (1) bekezdése.

35. Az egyenesági leszármazottakat illetően – amely csoport itt elsősorban releváns – meg kell jegyezni, hogy a Bizottság eredetileg azt javasolta, hogy azon polgárnak vagy házastársának valamennyi egyenesági felmenője és leszármazottja, aki a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jog kedvezményezettje, a nukleáris család részét képezze, minden további feltétel nélkül.¹⁷ Az Európai Unió Tanácsa egyhangúlag úgy határozott, hogy bevezeti az „eltartottság” feltételét a 2004/38 irányelv 2. cikkének szövegébe, mind ez egyenesági felmenők, mind a 21. életévüket betöltött egyenesági leszármazottak esetében, úgy találva, hogy ez tükrözi az akkori vívmányokat.¹⁸

36. A többi családtag helyzete lényegesen különbözik, mivel a tagállamoknak csupán „nemzeti jogszabályai[kk]al összhangban meg kell könnyíteni[ük] az [említett családtagok] beutazását és tartózkodását”¹⁹. E célból a tagállamok elvégezhetik a kérelmező „személyes körülményeinek alapos vizsgálatá[t]”²⁰. E családtagot megszorító módon kell meghatározni, mivel az vagy a származási országban az uniós polgár eltartottja, illetve vele egy háztartásban él, vagy olyan személy, aki súlyos egészségügyi okokból kifejezetten az említett uniós polgár személyes gondoskodását igényli, vagy az uniós polgár élettársa, akivel tartós, megfelelően igazolt kapcsolatot tart fenn.

37. A 2004/38 irányelv, míg úgy rendelkezik e családtagokat illetően, hogy a fogadó tagállam hatóságai alaposan megvizsgálják az uniós polgárhoz csatlakozásra irányuló kérelmük időpontjakor fennálló helyzetüket, nem tér ki sem az ellenőrzés módjaira, sem a nukleáris család tagjai esetében fennálló követelményekre. A 2004/38 irányelv szellemiségéből azonban kitűnik, hogy a gyakorlatban az uniós jogalkotó könnyíteni kívánta ez utóbbiak helyzetét. Ekképpen a Bíróság megállapította, hogy „mind a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének megfogalmazásából, mind az irányelv általános rendszeréből kitűnik, hogy az uniós jogalkotó különbséget tett egyfelől az uniós polgár 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontjában meghatározott családtagjai, akik az ezen irányelvben meghatározott feltételek mellett az említett polgár fogadó államában belépési és tartózkodási jogot élveznek, és másfelől az ugyanezen irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdésének a) pontjában meghatározott többi családtag között, akiknek a belépését és tartózkodását kizárólag megkönnyítenie kell az adott tagállamnak”²¹. E tekintetben a Bíróság úgy találta, hogy mind pontosabb szabályok irányelvbeli hiánya okán, mind a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdésében szereplő, nemzeti szabályozásra utalás okán, „valamennyi tagállam széles mérlegelési mozgástérrel rendelkezik a figyelembeveendő tényezők megválasztását illetően”, egyben pontosítva, hogy „a fogadó tagállamnak biztosítania kell azt, hogy a jogszabályaiban alkalmazott kritériumok megfeleljenek a »meg kell könnyítenie« kifejezés és az említett 3. cikk (2) bekezdésében használt, függésre vonatkozó kifejezések általános jelentésének, és ne fosszák meg ezt a rendelkezést hatékony érvényesülésétől”²². E tényezők között a Bíróság egyebek mellett megemlítette a „az uniós polgár és az őt kísérni vagy hozzá csatlakozni kívánó családtag közötti pénzügyi vagy fizikai függés mértékét vagy a köztük lévő rokonsági fokot”²³.

17 — Lásd az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre vonatkozó javaslat (COM(2001) 257 végleges) 9. oldalát, és különösen S. Veil hozzáfűzött idézetét, valamint az említett javaslat 2. cikkének 2. pontját.

18 — Lásd a Tanács indokolástervezetét (doc. 13263/03. ADD 1., 2003. október 28., 12. o.), valamint az [EK 251. cikk (2) bekezdésének második albekezdése] értelmében az Európai Parlamenthez intézett bizottsági közleményt az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelv elfogadására tekintettel a Tanács által jóváhagyott közös álláspontot illetően (SEC(2003) 1293 végleges, 3.3.2. pont).

19 — A 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének első albekezdése.

20 — A 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének második albekezdése.

21 — A fent hivatkozott Rahman és társai ügyben hozott ítélet (19. pont).

22 — Ibidem (24. pont).

23 — Ibidem (23. pont).

38. A 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontjának c) alpontja szerinti eltartott családtag fogalma mint olyan, sosem került kifejtésre.²⁴ Az iránymutatás²⁵ szerint „a családtag »eltartotti« minősége olyan tényállási helyzetből következik, amelyet az a körülmény jellemez, hogy a családtag eltartása az [...] uniós polgár vagy annak házastársa/élettársa által biztosított. Az érintett családtagok tekintetében nem szükséges megvizsgálni azt, hogy elméletileg képesek lennének-e, például javadalmazással járó munkavégzéssel, eltartani magukat. Annak megállapításához, hogy a családtagok eltartottnak minősülnek-e, minden egyes esetben fel kell mérni, hogy – anyagi és szociális helyzetüket figyelembe véve – alapvető szükségleteik kielégítéséhez szükségük van-e anyagi támogatásra származási országukban [...]»²⁶.

39. Ezzel a Bizottság a 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontjának c) alpontja szerinti eltartott családtag fogalmának értelmezését a Bíróság fennálló, azonban az említett irányelv hatálybalépését megelőző ítélkezési gyakorlatára alapította, amely ítélkezési gyakorlatból a jelen eljárás során beavatkozó érdekelt felek gyökeresen eltérő következtetéseket vontak le.

40. Így hasznosnak tűnik a két szóban forgó, alapul szolgáló ítéletet bemutatni, szem előtt tartva ugyanakkor a 2004/38 irányelvre jellemző, fent kifejtett elemeket.

2. A Lebon- és a Jia-ügyben hozott ítéletekhez visszatérve

41. A fent hivatkozott Lebon-ügyben 1987-ben hozott ítélet lehetővé tette a Bíróság számára, hogy az uniós polgár eltartott családtagja – abban az időben a fent hivatkozott 1612/68 rendelet 10. cikke (2) bekezdésében²⁷ szereplő – fogalmát először értelmezze. Az alapügy tényállása szerint egy belgiumi illetőségű, és Belgiumban nyugdíjban részesülő francia állampolgár lánya, aki szintén francia állampolgár volt, és az apjánál lakott, a belga hatóságoknál szociális támogatás iránti kérelmet terjesztett elő. A Bíróság kimondta, hogy „egy családtag eltartotti minősége tényállási helyzetből következik. Egy olyan családtagról van szó, akinek támogatását a munkavállaló biztosítja, anélkül hogy szükséges lenne vizsgálni e támogatás igénybevételének okait, és azt, hogy az érdekelt képes lenne-e javadalmazással járó munkavégzéssel fedezni saját szükségleteit. Ezt az értelmezést követeli meg az az elv, miszerint a Közösség alapjainak részét képező, a munkavállalók szabad mozgását biztosító rendelkezéseket tágan kell értelmezni.”²⁸ E meghatározás, melyet a Bíróságnak volt alkalma a későbbiekben megismételni,²⁹ egyértelműen ellentmondott a Lenz főtanácsnok által az ügyben előterjesztett indítvány következtetéseinek.³⁰

42. A fent hivatkozott Jia-ügyben hozott ítéletben a Bíróságot az „eltartott felmenő” 73/178 irányelv 1. cikke (1) bekezdésének c) alpontja szerinti fogalmának értelmezésére kérték fel.³¹ Az adott ügyben egy kínai állampolgár szülei, akik gyermekük német állampolgárságú házastársával éltek Svédországban, a svéd hatóságokhoz fordultak tartózkodási engedély iránti kérelmükkel, egy uniós polgárral fennálló rokoni kapcsolatukra hivatkozva. Ítéletének 35. és 36. pontjában a Bíróság emlékeztetett a fent hivatkozott Lebon-ügyben hozott ítéletéből következő tanulságokra. Így, miután megerősítette, hogy egy családtag eltartotti minősége olyan tényállási helyzetből következik, amelyet az a körülmény jellemez, hogy az említett családtag eltartását a szabad mozgás jogával élő uniós polgár biztosítja, anélkül hogy szükséges lenne vizsgálni e támogatás igénybevételének okait, és azt, hogy az

24 — A teljesség kedvéért azonban visszaautalunk a fent hivatkozott Alokpa és társai ügyben hozott ítélet 25. pontjára, amelyben a Bíróság röviden utal a tartózkodási engedéllyel rendelkező uniós polgár eltartott családtagjának jogi helyzetére a fent hivatkozott Lebon-ügyben hozott ítélet átfogalmazásával, csupán annak érdekében, hogy emlékeztessen arra, hogy egy harmadik állam állampolgárságával rendelkező egyenes ági felmenő, aki egy uniós állampolgár eltartója, nem tekinthető eltartott felmenőnek a 2004/38 irányelv értelmében.

25 — A jelen indítvány 24. pontja.

26 — Az iránymutatás 2.1.4. pontja.

27 — A jelen indítvány 28. pontja.

28 — A fent hivatkozott Lebon-ügyben hozott ítélet (22. és 23. pont).

29 — Lásd a C-200/02. sz., Zhu és Chen ügyben 2004. október 19-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-9925. o.) 43. pontját.

30 — Lásd különösen a fent hivatkozott Lebon-ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló ügyre vonatkozó előterjesztett indítvány 43. pontját.

31 — A jelen indítvány 28. pontja.

érdekelt képes lenne-e javadalmazással járó munkavégzéssel fedezni saját szükségleteit, a Bíróság hozzáfűzte, hogy „annak megállapításához, hogy a közösségi polgár házastársának felmenői rokonai annak eltartottjai-e, a fogadó tagállamnak azt kell vizsgálnia, hogy azok anyagi és szociális körülményeire tekintettel képtelenek-e alapvető szükségleteiket fedezni. Ezen anyagi támogatás szükségességének a származási országban kell fennállnia”³². A fent hivatkozott Jia-ügyben hozott ítélet rendelkező része megismétli az *alapvető szükségletekről* történő gondoskodáshoz nyújtott anyagi támogatás kérelmező származási országában való fennállásának *szükségességére* vonatkozó – a fent hivatkozott Lebon-ügyben hozott ítélethez képest új – elképzelést.

43. Mindamellet az adott ügyben felmerült két elvi kérdés egyfelől azon tagállam területén való jogszerű tartózkodáshoz kapcsolódó előfeltételre vonatkozott, amely tagállam területén a harmadik állam állampolgára, aki egy uniós polgár – nem szükségszerűen eltartott – családtagja, belépett az Unió területére,³³ másfelől pedig a másodlagos uniós jog által az említett családtag számára biztosított jogok feltételes jellegére, vagy e jelleg hiányára vonatkozott, amennyiben annak az uniós polgárnak a szabad mozgáshoz való jogát, akihez a családtagja csatlakozni kívánt, nem korlátozták amiért azzal hosszú ideje élt.³⁴ A továbbiakat illetően, a Bíróság elé terjesztett másik kérdés nem pontosan arra vonatkozott, hogy kit kell az „eltartott családtag” alatt érteni, hanem inkább arra először is, hogy az adott családtagnak kell-e anyagilag függnie az uniós polgártól annak érdekében, hogy a származási vagy tartózkodási országában fenn tudja tartani a legalacsonyabb elfogadható életszínvonalat, és másodszer hogy a nemzeti hatóságok milyen bizonyítékokat követelhetnek meg.³⁵

44. Mindezek ellenére nem lehet figyelmen kívül hagyni a fent hivatkozott Jia-ügyben hozott ítélet rendelkező részének megfogalmazását és a támogatás szükségességére való utalását.

3. Értékelés

45. A Bíróság előtti viták igen nagy részben a fent hivatkozott Lebon- illetve Jia-ügyben hozott ítéletek szembeállítására összpontosítottak.

46. Egyfelől a felek úgy érveltek, hogy a fent hivatkozott Jia-ügyben hozott ítélet az eset sajátosságai és az ügy különleges jellege okán nem tekinthető a fent hivatkozott Lebon-ügyben hozott ítélethez képesti fordulatnak. E körülmények között ahhoz, hogy egy családtagot eltartottnak lehessen tekinteni, elégséges kell, hogy legyen csupán az uniós polgár által nyújtott pénzügyi támogatás igazolása.

47. Másfelől a jelen eljárásba beavatkozó kormányok lényegében azon álláspontot képviselték, hogy a fent hivatkozott Jia-ügyben hozott ítélet pontosította, ha nem felülvizsgálta, a fent hivatkozott Lebon-ügyben hozott ítéletet, és lehetőséget teremtett arra, hogy a nemzeti hatóságok pontosabban vizsgálják egy családtag „eltartotti” minőségét a visszaélés veszélyének kizárása érdekében. A pénzügyi támogatás bizonyítéka önmagában nem elegendő, a támogatás szükségességét kell bizonyítani, oly módon, hogy az így támogatott családtagnak nem lehet más választása. Az Egyesült Királyság Kormánya ezen túlmenően azon a véleményen van, hogy csak azon személyek tekinthetők eltartottnak, akik egészségi állapotuk, fogyatékoságuk vagy koruk miatt az érintett uniós polgár tényleges támogatására szorulnak. A svéd kormány azt javasolja, hogy a Bíróság azt a választ adja az elé terjesztett kérdésre, hogy legalábbis bizonyos körülmények esetén egy tagállam előírhatja, hogy

32 — A fent hivatkozott Jia-ügyben hozott ítélet (37. pont).

33 — Ezzel kapcsolatban lásd különösen a Geelhoednek a fent hivatkozott Jia-ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló ügyre vonatkozó indítványának a 26. és azt követő pontjait.

34 — Lásd Geelhoed főtanácsnoknak a fent hivatkozott Jia-ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló ügyre vonatkozó indítványának a 68. és azt követő pontjait.

35 — Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések pontos megfogalmazását illetően lásd a fent hivatkozott Jia-ügyben hozott ítélet 24. pontját.

bárkinek, aki a 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontjának c) alpontja értelmében az eltartott családi minőségére hivatkozik, bizonyítani kell, hogy eredménytelenül próbált munkát keresni, vagy származási országának hatóságaitól a megélhetéséhez pénzügyi támogatást kérni, és/vagy minden más módon próbálta eltartani magát.

48. A magam részéről meg vagyok győződve arról, hogy a vitát ki kell terjeszteni a fent hivatkozott Lebon- illetve Jia-ügyben hozott ítéletek megfogalmazásán túlra, és a Bíróság elé terjesztett kérdés megválaszolásához figyelemmel kell lenni mind a 2004/38 irányelv sajátosságaira, mind az alapeljárás időszakára.

49. Ekképpen a kormányok által kifejtett aggodalmakat figyelembe kell venni, és a Bíróságnak törekednie kell arra, hogy pragmatikus megoldást találjon, annak érdekében, hogy elkerülje a passzivitás ösztönzését és a függőségi helyzet mesterséges megrendezését. Inkább arra a következtetésre hajlok tehát, hogy az uniós polgár által nyújtott pénzügyi támogatás bizonyítéka önmagában nem elegendő az eltartott családi minőség megállapításához. E tekintetben megjegyzem, hogy F.M. Reyes nem elégedett meg csupán az Unióból származó banki átutalások létre és rendszerességére vonatkozó bizonyítékoknak a svéd hatóságok elé terjesztésével.

50. A nukleáris család tagjai és a többi családtag közötti megkülönböztetésből igen konkrét jogi következményeket kell tehát levonni. A 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontja c) alpontjának megszüvegezése nem tartalmaz olyan előírást, amely alátámaszthatná az Egyesült Királyság Kormánya álláspontját.³⁶ Nem tudok egyetérteni egy ilyen megszorító értelmezéssel.

51. Egyébiránt a svéd kormány által javasolt megoldás gyakorlati megvalósítása vitathatatlanul jogbizonytalanságot – sőt, hátrányos megkülönböztetést – keletkeztetne a kérelmező szempontjából. Melyek azok a sajátos körülmények, amelyek fennállása esetén megkövetelhető a származási országban történt munkakeresés bizonyítása? A kérelmezőnek csupán a saját szakterületén kell munkát keresnie, vagy megkövetelhető-e tőle, hogy mindenképpen és bármilyen feltételek között próbáljon munkát találni? Azon feltétel előtt, mely szerint a kérelmezőnek meg kell próbálnia „minden más módon” biztosítani a megélhetését, „és/vagy” kötőszavak állnak. Kiegészítő vagy vagylagos feltételről van-e itt szó? Amennyiben kiegészítő, az a javaslat már amúgy is különösen magas követelményét tovább erősíti, és amennyiben vagylagos, a kérelmező nem tudja előre felmérni, hogy mikor követelhető meg tőle, hogy erre vonatkozó bizonyítékokat szolgáltatson, mely bizonyítékokat, úgy hiszem, igen nehéz egyébként beszerezni.³⁷ Mindenesetre e vizsgálatok számomra inkább a kérelmező „személyes körülményeinek alapos vizsgálata” körébe tartozónak tűnnek, amely viszont a 2004/38 irányelv megfogalmazása szerint a többi családtagra vonatkozik.

52. Az eltartott személy egy olyan személy, aki függőségi viszonyban áll az érintett uniós polgárral. A függőségnek olyannak kell lennie, hogy az említett személynek az uniós polgár támogatására kelljen szorulnia az alapvető, azaz minimális anyagi szükségleteinek kielégítése végett.

53. Ezt a tényállási helyzetet – az uniós polgár által nyújtott, a családtag alapvető szükségleteinek kielégítéséhez szükséges anyagi támogatást – kell a kérelmezőknek bizonyítaniuk. A támogatás szükséges mivoltát ugyanakkor nem szabad, hogy lehetetlen legyen bizonyítani.

54. Ekképpen a Bíróság elé terjesztett kérdés elnyeri teljes értelmét, mivel nem annyira az eltartott családtag meghatározása bír jelentőséggel a jelen alapeljárás keretében, hanem az, hogy a nemzeti hatóságok milyen szintű követelményeket támaszthatnak a kérelmező által nyújtandó bizonyítékokat illetően.

36 — Ellentétben például a 2003/86 irányelv 4. cikke (2) bekezdésének b) alpontjával.

37 — Minden más mód kimerítésének bizonyítékát véleményem szerint valójában lehetetlen beszerezni.

55. Minthogy az uniós polgár eltartott családtagjának fogalma az uniós jog önálló fogalma, amelyet e címen egységesen kell értelmezni, az uniós jogalkotó által megkívánt, a nukleáris család eltartott tagja és a többi eltartott családtag közötti különbségtétel a kérelmezőktől megkövetelt bizonyítékok szintjén nyeri el teljes értelmét.

56. Nem csupán a 2004/38 irányelv biztosít szinte automatikus jogot a nukleáris család eltartott tagjai számára,³⁸ hanem maga a Bíróság is kimondta, hogy „az anyagi támogatás szükségességének igazolása történhet bármely alkalmas módon”³⁹, amit megerősít a 2004/38 irányelv 10. cikke (2) bekezdésének d) alpontja.

57. Ennélfogva még a bizonyítási rendszert figyelembe véve sem fogadható el a svéd kormány javaslata, mivel nem felel meg a bizonyítási eszközök szabadon megválaszthatósága elvének, mely elengedhetetlen ahhoz, hogy ne tegyék túlságosan nehézé az uniós polgár nukleáris családja tagjainak a fogadó tagállam területén való tartózkodást.

58. Az anyagi támogatás szükségességének így ki kell tűnnie a megfelelő okirati bizonyítékból, melyek – az uniós polgár által nyújtott támogatásra vonatkozó bizonyítékokon kívül – kombinálhatják a kérelmező gazdasági, szociális és személyes helyzetével kapcsolatos szubjektív elemeket a függőségi helyzet tényleges mivoltát alátámasztó bármely objektív elemmel. Lehet ezek között bármilyen olyan releváns elem, mely a származási állam szerkezeti konfigurációját szemlélteti, különösen az érintett országbeli gazdasági, szociális, egészségügyi vagy humanitárius helyzet tekintetében.

4. Végkövetkeztetések

59. F. M. Reyes pontosan meghatározott esetében, jóllehet természetesen a kérdést előterjesztő bíróság feladata a kérelmével kapcsolatban végül döntést hozni, emlékeztetni szeretnék arra, hogy az uniós polgárral fennálló rokon kapcsolat nem kérdőjeleződött meg. A jelen eljárás során nem merült fel F. M. Reyes kérelmének visszaélésszerű jellege sem. A Hansen asszony és házastársa által nyújtott anyagi támogatás rendszeressége bizonyítás nyert. F. M. Reyes ezenfelül arra hivatkozott, hogy a Fülöp-szigeteki támogatási rendszer semmilyen támogatást nem nyújtott számára, és számadatokat is előterjesztett – melyeket mindeztidáig senki sem vitatott – a Fülöp-szigeteki munkaerőpiac általános helyzetét és az F. M. Reyes képzése szerinti tevékenységi ágazatot sújtó magas munkanélküliséget illetően.

60. E körülmények között teljes mértékben egyetértek az F. M. Reyes jogi képviselője által a Bíróság előtti tárgyalás során feltett kérdéssel, amely arra irányult, hogy az alapeljárás felperesének még milyen bizonyítékokat kellett volna benyújtania ahhoz, hogy kérelmének helyt adjanak, és emlékeztetek arra, – mint azt a 2004/38 irányelv is tette⁴⁰ – hogy a nemzeti hatóságoknak ügyelniük kell az alapvető jogok tiszteletben tartására és az uniós polgárok családtagjai emberi méltóságának védelmére a tartózkodási kérelmeik vizsgálatakor.

61. A fenti megfontolásokból ekképpen következik, hogy a 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontjának c) alpontja értelmében valamennyi olyan családtag eltartottnak minősül, aki bármely okból kifolyólag képtelen saját alapvető szükségleteit kielégíteni származási országában, és ebből következően olyan függőségi helyzetben találja magát, melyben az uniós polgár által nyújtott anyagi támogatás nélkülözhetetlen a megélhetéséhez. E helyzetnek ténylegesen fenn kell állnia, és ez bármely módon bizonyítható lehet. A kérelmező így a fogadó tagállam hatóságaihoz egyaránt benyújthat a saját gazdasági és szociális helyzetére vonatkozó szubjektív elemeket, valamint bármilyen más releváns elemet, amely az említett hatóságok számára hasznos módon szemlélteti a kérelem objektív

38 — Lásd a 2004/38 irányelv (6) preambulumbekzdését és a fent hivatkozott Rahman és társai ügyben hozott ítéletet (19. és 20. pont).

39 — Lásd a fent hivatkozott Jia-ügyben hozott ítélet rendelkező részét.

40 — Lásd a 2004/38 irányelv (31) preambulumbekzdését.

összefüggéseit. Mindenesetre a fogadó tagállam hatóságainak feladata a 2004/38 irányelv által a nukleáris család tagjai számára közvetve biztosított jogok hatékony érvényesülésének biztosítása, és az Unió területére való belépésük túlságosan nehéz tétele – többek között a kérelmezőre nehezedő bizonyítási teher túl súlyossá tételének – elkerülése.

B – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésről

62. Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság arra keres választ, hogy az uniós polgár családtagja 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontjának c) alpontja szerinti „eltartotti” minőségének értékelésekor a nemzeti hatóságoknak kell-e bármilyen jelentőséget tulajdonítaniuk azon ténynek, hogy az említett családtagnak, kora, szakképesítései vagy egészségi állapota miatt, ésszerű esélyei lennének arra, hogy munkát találjon a fogadó tagállamban, és kifejtette abbéli szándékát, hogy ott dolgozni kíván. Ilyen esetben a tartózkodási engedélyért folyamodó, mivel képesnek tűnik a fogadó tagállamba érkezését követően a sikeres szakmai integrációra, már nem lenne azon uniós polgár eltartottja, akihez csatlakozni kívánt, amennyiben javadalmazással járó tevékenységet folytatna. Ennélfogva nem felelne már meg a feltételeknek, amelyeknek fenn kell állniuk a tartózkodási engedély kiállításának időpontjában, és nem hivatkozhatna már a 2004/38 irányelv által közvetetten az említett 2. cikk 2. pontjának c) alpontjában meghatározott családtagoknak biztosított jogokra.

63. Azon felül, hogy olyan alapvető döntések, mint amelyek az uniós polgárok családtagjainak belépésével és tartózkodásával kapcsolatosak – legalábbis a nukleáris családot illetően –, nem alapulhatnak feltételezéseken, a Bíróság ismétlődő ítélezési gyakorlatából kitűnik, hogy az „eltartottságot” abban az időpontban kell vizsgálni, amikor az uniós polgár családtagja az előbbihez csatlakozni kíván.⁴¹

64. Ellentétben azzal, amire a kérdést előterjesztő bíróság burkoltan utalni látszik, nem jelent rendszeren belüli ellentmondást az, hogy egy uniós polgár családtagjának tartózkodási jogot biztosítanak, mert eltartott a 2004/38 irányelv értelmében, jóllehet a nemzeti hatóságok úgy vélik, vagy a kérelmező kifejezett szándékaiból arra következtetnek, amint a jelen ügyben is, hogy a kérelmező képes lesz a fogadó állam társadalmába szakmailag integrálódni. Amint azt a Bizottság helyesen megállapította, a 2004/38 irányelv által „állampolgárságra tekintet nélkül, az uniós polgár azon családtagjai [számára], akik tartózkodási joggal vagy huzamos tartózkodási joggal rendelkeznek” biztosított kapcsolódó jogok között szerepel, hogy „jogosultak [a fogadó tagállamban] munkaviszonyt létesíteni vagy önálló vállalkozói tevékenységet folytatni”⁴².

65. Így a kérdést előterjesztő bíróság által a 2004/38 irányelv 14. cikkével kapcsolatban kifejtett aggodalmaknak nincs helye. Jóllehet az említett irányelv 14. cikke (2) bekezdésének első albekezdése kimondja, hogy „[a]z uniós polgárok és családtagjaik mindaddig rendelkeznek a 7., 12. és 13. cikkben előírt tartózkodási joggal, amíg megfelelnek az azokban meghatározott feltételeknek”, meg kell jegyezni, hogy egyrészt az említett, a családtagok tartózkodási jogának az uniós polgár halála vagy távozása esetén, illetve a válás, a házasság érvénytelenítése vagy a regisztrált élettársi kapcsolat megszüntetése esetén történő megtartásával kapcsolatos 12. és 13. cikk nem bír relevanciával F.M. Reyes helyzetében. Másrészt a három hónapnál hosszabb tartózkodáshoz való jogot csupán akkor biztosítják azon nem tagállami illetőségű családtag számára, aki az uniós polgárt kíséri, vagy hozzá csatlakozik, ha utóbbi – tehát az uniós polgár – megfelel vagy továbbra is megfelel a 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének a), b) vagy c) alpontjában meghatározott feltételeknek.⁴³ A említett 7. cikk ekképpen azt szabályozza, hogy mi történik az uniós polgár családtagjainak tartózkodási

41 — Lásd a fent hivatkozott Lebon-ügyben hozott ítéletet (20. pont) és a fent hivatkozott Jia-ügyben hozott ítéletet (43. pont). A Bíróság szintén ugyanezt a megközelítést alkalmazza az uniós polgárnak a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése szerinti „eltartott” családtagjai függőségi helyzetének vizsgálatakor, lásd a fent hivatkozott Rahman és társai ügyben hozott ítéletet (33–35. pont).

42 — A 2004/38 irányelv 23. cikke.

43 — Lásd a 2004/38 irányelv 7. cikke (2) bekezdését. Lásd továbbá ugyanezen irányelv 7. cikke (4) bekezdését az említett 7. cikk (1) bekezdésének c) pontja alá tartozó uniós polgárok különleges esetére vonatkozóan.

jogával, amennyiben az uniós polgár már nem felel meg a három hónapnál hosszabb időtartamú tartózkodáshoz való jog számára történő elismeréséhez szükséges feltételeknek, azonban nem szándékozik azon helyzetet szabályozni, amikor egy uniós polgár 21. életét betöltött egyenesági leszármazottja, aki korábban az említett uniós polgár elismert eltartottja volt, és ennek címén tartózkodási joggal bírt, már nem eltartott, mivel már javadalmazással járó tevékenységet folytat a fogadó tagállamban.

66. Végül válaszolni kell a kérdést előterjesztő bíróság azon aggodalmára, amely szerint, ha tartózkodási engedélyt adnak egy uniós polgár olyan „eltartott” családtagjának, aki képes lenne dolgozni a fogadó tagállamban, azzal megerősítik a harmadik országbeli munkavállalók foglalkoztatására vonatkozó nemzeti jogszabályok egyfajta megkerülési stratégiáját, különösen amikor az Unió területére való első belépésükről van szó.⁴⁴

67. Valóban nem tagadható, hogy a 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontjának c) pontjában meghatározott családtagok tartózkodási jogának elismerése – amint az uniós jogalkotó kifejezetten előírta – a fogadó tagállam munkaerő-piacára való belépést vonja maga után. A 2004/38 irányelv által közvetetten biztosított jogok kedvezményezettjeinek köre meglehetősen megszorítóan van meghatározva, és ami pontosabban e 2. cikk 2. pontjának c) alpontját illeti, a fogadó tagállam hatóságainak minden esetben eltartottnak kell tekinteniük a huszonegyedik évüket betöltött egyenesági leszármazottakat. Az uniós jogalkotó a Tanács kezdeményezésére⁴⁵ ezzel egy biztosítékot teremtett, ügyelve mindeközben arra, hogy az érintett uniós polgárok számára biztosítsa a családdegysítés lényegét. Emlékeztetek rá, hogy az uniós polgár családtagja eltartotti minőségének értékelése, ha arra a jelen indítvány 61. pontjában tett javaslatom szerint kerül sor, biztosítja a mesterségesen létrehozott helyzetek azonosítását, és megnyugtatta a tagállamokat azon veszélyeket illetően, amelyeknek szerintük a munkaerőpiacuk ki van téve, annál is inkább, mivel az említett piacra való belépés joga csak a fentebb leírt nukleáris család tagjai számára van biztosítva.

68. Azt javaslom tehát, hogy a Bíróság az elé terjesztett második kérdésre azt a választ adja, miszerint ahhoz, hogy az uniós polgár családtagja „eltartottnak” legyen tekinthető a 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontjának c) alpontja értelmében, a függőségi helyzetnek a kérelmező származási államában kell fennállnia, és ezt a fogadó állam hatóságainak azon uniós polgárhoz való csatlakozásra irányuló kérelem időpontjában kell vizsgálniuk, akinek a kérelmező az állítása szerint az eltartottja. Felhívom továbbá a Bíróságot annak kifejtésére, hogy azon tény, miszerint a kérelmező kifejezte abbéli szándékát, hogy a fogadó tagállamban dolgozni kíván, illetve miszerint az említett állam hatóságai úgy vélik, hogy a kérelem benyújtásának időpontjában ésszerű esélyekkel rendelkezik arra, hogy munkát találjon, nem képezheti a fent említett rendelkezés szerinti „eltartott” családtagi minősége elismerésének akadályát, ha egyébként kitűnik a kérelem vizsgálatából, hogy származási országában ténylegesen az azon uniós polgártól való függés helyzetében van, akihez csatlakozni kíván.

V – Véggövetkeztetések

69. A fenti megállapításokra tekintettel javaslom, hogy a Bíróság a Kammarrätten i Stockholm – Migrationsöverdomstolen által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a következőképpen válaszoljon:

- 1) Az Európai Unió területén való tartózkodás joga az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK

44 — E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság aggodalmai a Geelhoed főtanácsnok által a fent hivatkozott Jia-ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló ügyre vonatkozó indítványa 67. pontjában kifejtettéket tükrözik.

45 — Lásd a jelen indítvány 35. pontját.

irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 2. cikke 2. pontjának c) alpontját úgy kell értelmezni, hogy az uniós polgár „eltartott” családtagjának az a személy minősül, aki bármely okból kifolyólag képtelen saját alapvető szükségleteit kielégíteni származási országában, és ebből következően olyan függőségi helyzetben találja magát, melyben az uniós polgár által nyújtott anyagi támogatás nélkülözhetetlen a megélhetéséhez. A nukleáris család eltartottnak minősülő tagjait illetően e helyzetnek ténylegesen fenn kell állnia, és ez bármely módon bizonyítható lehet. A kérelmező így a fogadó tagállam hatóságaihoz egyaránt benyújthat a saját gazdasági és szociális helyzetére vonatkozó szubjektív elemeket, valamint bármilyen más releváns elemet, amely az említett hatóságok számára hasznos módon szemlélteti a kérelem objektív összefüggéseit. Mindenesetre a fogadó tagállam hatóságainak feladata a 2004/38 irányelv által a nukleáris család tagjai számára közvetve biztosított jogok hatékony érvényesülésének biztosítása, és az Unió területére való belépésük túlságosan nehézzé tételének – többek között a kérelmezőre nehezedő bizonyítási teher túl súlyossá tételének – elkerülése.

- 2) Ahhoz, hogy az uniós polgár családtagja „eltartottnak” legyen tekinthető a 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontjának c) alpontja értelmében, a függőségi helyzetnek a kérelmező származási államában kell fennállnia, és ezt a fogadó állam hatóságainak az azon uniós polgárhoz való csatlakozásra irányuló kérelem időpontjában kell vizsgálniuk, akinek a kérelmező az állítása szerint az eltartottja. Azon tény, miszerint a kérelmező kifejezte abbéli szándékát, hogy a fogadó tagállam dolgozni kíván, illetve miszerint az említett állam hatóságai úgy vélik, hogy a kérelem benyújtásának időpontjában ésszerű esélyekkel rendelkezik arra, hogy munkát találjon, nem képezheti a fent említett rendelkezés szerinti „eltartott” családtagi minősége elismerésének akadályát, ha egyébként kitűnik a kérelem vizsgálatából, hogy származási országában ténylegesen az azon uniós polgártól való függés helyzetében van, akihez csatlakozni kíván.